สภาพการนิเทศและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

The Condition and guidelines of Supervision of Primary Schools of Sriratana Academic Development Clusters of Si Sa Ket Primary Educational Service Area Office 4

ชุตินันท์ ก้อนทอง

Chutinan Konthong

มหาวิทยาลัยราชธานี

Ratchathani University, Thailand.

E-mail: c.nang@hotmail.com

Received February 19, 2021; **Revised** May 3, 2021; **Accepted** June 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ของครูผู้สอน จำนวน 182 คน โดยศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างการนิเทศภายใน และด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบสอบถามเชิงสำรวจรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย พบว่า สภาพและแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธภาพระหว่างการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน

คำสำคัญ: สภาพการนิเทศ; แนวทางการนิเทศ; โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this study were to study the condition and guidelines for the development of internal supervision of primary schools of Sriratana Academic Development Clusters of Si Sa Ket Primary Educational Service Area Office 4 of 182 teachers by studying 5 aspects which are the current conditions of internal supervision, the planning of internal supervision, the action of Internal supervision, the interaction of internal supervision, and the evaluation of internal supervision. The research tools are the survey questionnaire, the rating scale questionnaire (Rating Scale) 5 levels, totaling 60 questions. The conformity index is 0.67–1.00. And the reliability value of the whole questionnaire was 0.79. The research statistics were mean and standard deviation. The data analytics was used a computerized analysis system.

The results of this research were found that the conditions and guidelines for the development of internal supervision of primary schools of Sriratana Academic Development Clusters of Si Sa Ket Primary Educational Service Area Office 4 all 5 aspects were overall at a high level. The results of the study were sorted in descending order of mean as follows: At the highest level is the action of Internal supervision, At the moderate level in the planning of internal supervision and at the lowest level is the current conditions of internal supervision.

Keywords: Assessment Condition; Assessment Guidelines; Primary Schools

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้อันเป็นสากล คุณธรรม มีจริยธรรมวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ร่วมรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และประเทศชาติเป็นสำคัญ ร่วมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพพึ่งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการจัดการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมายังไม่บรรลุจุดหมาย จึงมีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561) โดยมีจุดเน้นคือการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต ขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ ปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะผลักดันทำให้บรรลุเป้าหมายคือครูที่จะต้อเป็นครูมืออาชีพ ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน

ใกล้เคียงกันได้ การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพเราสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่การกำหนดตำแหน่ง การสรรหา การบรรจุแต่ตั้ง การพัฒนาคุณภาพของครูให้เป็นครูมืออาชีพซึ่งเราสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งต่างจากผู้เรียนที่เราไม่สามารถคัดเลือกเฉพาะผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเก่ง หรือปฏิเสธกลุ่มที่เรียนอ่อนได้ แต่จะต้องให้โอกาสในการเข้าเรียนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ จึงเป็นภาระหน้าที่ของครูที่จะต้องพัฒนาปัจจัยด้านผู้เรียนให้เป็นผลผลิต และผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นผู้ที่จะมาเป็นครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งองค์ความรู้และจิตวิญญาณของความเป็นครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (รุ่งรัชชดา เวหะชาติ, 2550) กระบวนการจัดการเรียนการสอนกับการวัดผลและประเมินผล จะต้องมีความสมดุลเหมาะสม ครูจะต้องสอนให้นักเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาวิธีเรียนให้กับผู้เรียน เน้นพัฒนาการคิด การแก้ปัญหา สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ที่สำคัญครูจะต้องมีอุดมการณ์มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ในการพัฒนาผู้เรียน ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพทางวิชาชีพ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2555) ดังนั้นทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา แก้ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนไทยเพื่อให้มีสมรรถนะในการแข่งขันในเวทีนานาชาติได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

จากปัญหาคุณภาพของผู้เรียนต่ำยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน โดยภาพรวมมีการสรุปสาเหตุของปัญหามาจากคุณภาพของครู ซึ่งมีประเด็นปัญหา 7 ประการ พบว่ามีประเด็นปัญหาประการหนึ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างยิ่งที่สามารถดำเนินการได้ในสถานศึกษา และเกี่ยวข้องโดยตรงในระดับปฏิบัติการ คือเรื่องของการนิเทศทางการศึกษา ทั้งการนิเทศโดยต้นสังกัด และการนิเทศภายในสถานศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เข้มแข็งทำให้การให้การช่วยเหลือ แนะนำแก้ปัญหา และพัฒนาครูไม่ทันท่วงที ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศเป็นกระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือ และความร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553; รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550) การนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมทักษะการทำงานและอาชีพ และการนิเทศการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการศึกษาตลอดชีวิต (วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ, 2562)

ดังนั้นการนิเทศภายในจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพครูเพื่อเด็ก ครูสามารถปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่อย่างมีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนความคาดหวังของสังคม สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการนิเทศภายใน มีความมั่นใจที่จะนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ในการวางแผน พัฒนาคุณภาพของครูในสถานศึกษา ครูสามารถจัดการเรียน การสอนได้อย่างมั่นใจจนเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4

2. เพื่อสร้างแนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รูปแบบการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นหลัก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ด้านเนื้อหาของการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านวิธีการนิเทศ ด้านผู้นิเทศ ด้านระยะเวลาการนิเทศ และด้านปัจจัยเอื้อข้อจำกัดในการนิเทศ (สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์, 2551)

Moore (2000) ได้ทำการวิจัยแนวคิดของผู้บริหารของสำนักงานกลางเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศกับการประเมินของผู้บริหารโรงเรียนผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารของสำนักงานกลางรับว่าการนิเทศเป็นกระบวนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้ครูใหญ่มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าในงานที่รับผิดชอบ โดยผู้บริหารเห็นว่าการประเมินเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าเท่า ๆ กับการประเมินผล นอกจากนี้ผู้นิเทศ และผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการทบทวนเครื่องมือการประเมินผลซ้ำอีกครั้งหนึ่งในช่วงระหว่างปี และปลายปีการศึกษา

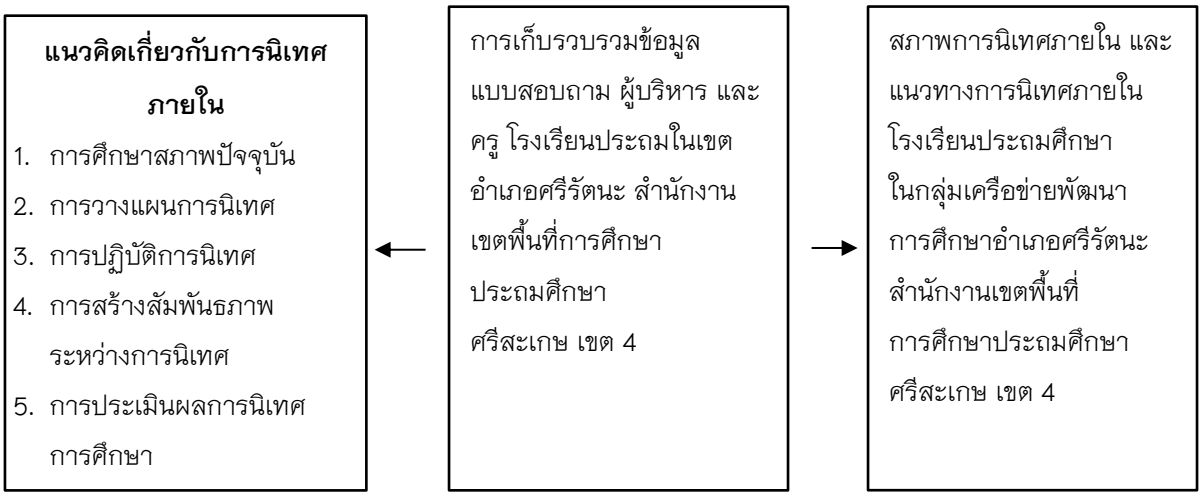
ครูที่มีความพึงพอใจในหน้าที่การงานหรือพอใจในเพื่อนร่วมงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้นิเทศผู้ชอบทำงานร่วมกับผู้นิเทศที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ตามระเบียบหรือสายบังคับบัญชา ผู้นิเทศมีความพึงพอใจเพื่อนร่วมงานมากกว่าการทำงานร่วมกับบุคลากรในระดับผู้บริหารเดียวกัน ครูระบุว่าผู้นิเทศที่ใช้อำนาจตามระเบียบและมีการเปลี่ยนรูปแบบภาวะผู้นำได้มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการมีภาวะผู้นำกลุ่มและครูรับรู้ว่าผู้นิเทศที่มีคณะทำงานตามอำนาจและหน้าที่ที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานกลุ่มกัน มีความไว้ใจและความสมานสามัคคีเกิดขึ้น (Madison, 2002)

รักพงษ์ บุญศิริ (2559) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในด้านวิชาการเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในควรมี 5 องค์ประกอบคือ การวางแผนการนิเทศภายในการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำการนิเทศ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในด้านวิชาการ การสร้างขวัญและกำลังใจ และการประเมินผลการนิเทศ ผลการศึกษาสภาพภายในด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ในการทำงานทุกอย่างสิ่งสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติบรรลุตามความต้องการหรือเป้าหมายรวมถึงการนิเทศภายในเช่นเดียวกัน คือการวางแผนการนิเทศภายใน เป็นหัวใจสำคัญที่จะนำพาสู่ความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การนิเทศทางการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาและพัฒนาคุณภาพของครู โดยเฉพาะการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาคุณภาพของครูในสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพทางวิชาการ คุณภาพของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการนิเทศภายในจะเป็นกระบวนการที่ดำเนินการให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับได้อย่างมีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง สภาพการนิเทศภายในและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก ครู ในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (Survey Methods Research) โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 352 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 182 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie และ Morgan (1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบ (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดกระบวนการนิเทศที่ได้จากการสังเคราะห์ 5 องค์ประกอบ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ สำรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข อ ได้แก่ ตำแหน่งปัจจุบัน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้า ได้สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบของกระบวนกระบวนการนิเทศ จำนวน 5 ด้าน องค์ประกอบที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการนิเทศ องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนการนิเทศ องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติกานิเทศองค์ประกอบที่ 4 การสร้างความสัมพันธ์และขวัญกำลังใจ และองค์ประกอบที่ 5 การติดตามและประเมินผลการนิเทศ รวมข้อคำถามจำนวน 50 ขอ

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบวัดระดับการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการนิเทศ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าน้ำหนัก 5 ระดับ ตามเกณฑ์ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่ครอบคลุมองค์ประกอบการนิเทศ 5 องค์ประกอบเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ตามแนวคิด ความต้องการของตนเอง ผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน คำตอบจากแบบสอบถามผู้ศึกษาค้นคว้าจะนำไปวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำไปสังเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นแนวทางในการนิเทศภายใน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระยะเวลาในการวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2563 แล้วนำข้อมูลผลการทดลองใช้ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีการของ Cronbach ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) คำถามปลายเปิด ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา อำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก การปฏิบัติการนิเทศแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การนิเทศภายในแต่ละด้าน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนตราฐานของระดับสภาพของการนิเทศภายในของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา อำเภอศรีรัตนะ

ที่	การนิเทศภายในแต่ละด้าน	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การศึกษาสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน	3.69	.34	มาก
2	การวางแผนการนิเทศภายใน	3.90	. 60	มาก
3	การปฏิบัติการนิเทศ	3.98	. 29	มาก
4	การสร้างสัมพันธภาพระหว่างการนิเทศ	4.00	.55	มาก
5	การประเมินผลการนิเทศ	3.96	.58	มาก
	เฉลี่ย	**3.91**	**.38**	**มาก**

ตารางที่ 1 สภาพการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษเขต4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.91 S.D=.38) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.00,S.D.55) และด้านที่มีสภาพการนิเทศภายในน้อยที่สุดคือการศึกษาสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน ($\bar{X}$ =3.69 ,S.D.=.34)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 แนวทางในการนิเทศภายในมี 5 แนวทางตามลำดับ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายใน การวางแผนการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายใน การสร้างสัมพันธภาพระหว่างการนิเทศ และการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน

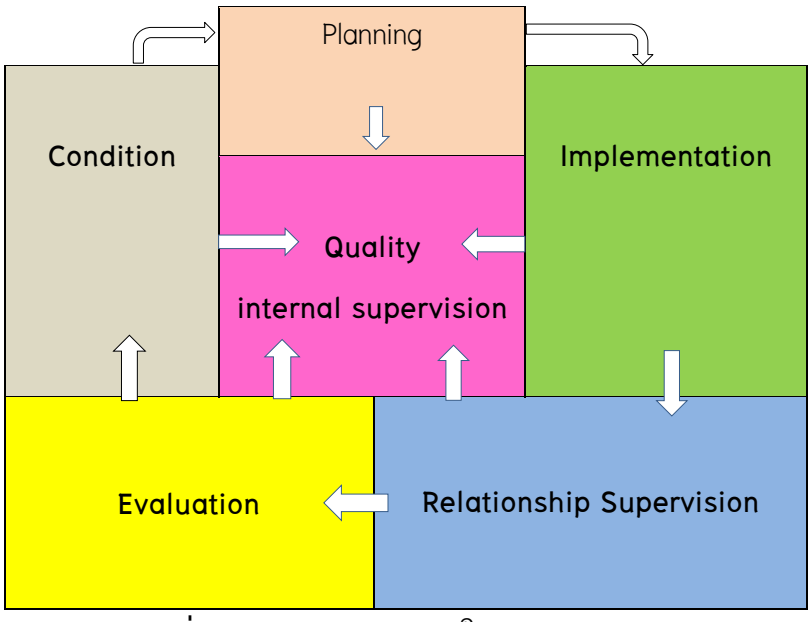
อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวม พบว่า สภาพการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินการนิเทศภายในนั้นก็คือ การให้การชี้แนะ แนะนำช่วยเหลือ แก้ปัญหาให้กับครู ทำให้ครูได้รับการเพื่อพัฒนาคุณภาพ ตลอดจนกระบวนการทำงานของครูได้รับการช่วยเหลือไปพร้อม ๆ กันอีกด้านหนึ่ง ครูจึงเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ถ้าปัจจัยนำเข้ามีความพร้อมและมีคุณภาพเมื่อผ่านปัจจัยด้านกระบวนการที่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้ผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีคุณภาพ ในกระบวนนิเทศครูจึงมี

กรอบแนวคิดที่สอดคล้องกัน อันประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การสร้างแรงจูงใจ การติดตามและประเมินผลการนิเทศ ซึ่งถือว่าเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานของการนิเทศ สอดคล้องกับผลการวิจัย (สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์, 2551) พบว่า รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับการศึกษาสภาพการนิเทศ ได้แก่ การจัดระบบการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่เข้าใจง่ายถูกต้อง และเป็นรูปธรรมเพื่อการติดตามผลของหน่วยงานตนสังกัด การพัฒนาความรู้ด้านการนิเทศภายในให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และทีมผู้บริหาร การกำหนดบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและทีมงานให้ชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้กระบวนการนิเทศทางการศึกษาตามแนวโน้มใหม่ ว่าการนิเทศต้องยึดแนวคิดเชิงระบบ และได้เสนอแนวคิดทางการนิเทศของผู้นิเทศไว้ 8 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกที่สำคัญคือ การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ(Wile & Bondi, 2004)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง สภาพการนิเทศและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอศรีรัตนะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปนำไปใช้สำหรับการนิเทศครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างมีคุณภาพสูงสุด สามารถสรุปเป็นวงจรการนิเทศ แบบ CPIRE ดังนี้

ภาพที่ 1 วงจรการนิเทศภายในแบบ CPIRE

C=Condition หมายถึง สภาพหรือปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน

P=Planning หมายถึง การกำหนดแนวทาง หรือสิ่งที่จำเป็นสำหรับการนิเทศภายในไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร

I=Implementation หมายถึง การปฏิบัติการนิเทศตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างเต็มความสามารถ
R= Relationship หมายถึง การสร้างความร่วมมือ ความสัมพันธ์ที่ดีของทุกฝ่ายในการนิเทศ
E=Evaluation หมายถึง การประเมินค่า การสรุปผลที่เกิดขึ้นจากการนิเทศภายใน

จากภาพที่ 1 การนิเทศภายอย่างมีคุณภาพ จะต้องเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน (C=Condition) ของโรงเรียนเป็นอย่างไรทุกมิติ ทั้งโอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อนของบริบทที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทาง ในการดำเนินการนิเทศ ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการวางแผน (P=Planning) ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนว่าควรดำเนินการนิเทศภายในอย่างไร แล้วนำแผนสู่การปฏิบัติ (I=Implementation) อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้สำเร็จตามแผน ในขณะเดียวกันพึงระลึกเสมอเสมอว่าการนิเทศเป็นการกระทำต่อมนุษย์ปุถุชนที่มีความรู้สึกรับรู้จะต้องนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร (R=Relationship Supervision) จึงจะมีเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ที่สำคัญต้องมีการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแปรผลและประค่าของการนิเทศ (E=Evaluation)เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการนิเทศภายในให้เกิดคุณภาพสงสุด ทุกขั้นตอนการนิเทศภายในจะต้องมุ่งที่คุณภาพในการนิเทศ

สรุป

ผลการวิจัยทำให้ได้ทราบสารสนเทศในการนิเทศภายใน เกี่ยวกับสภาพการนิเทศว่ามีสภาพอยู่ในระดับมาก แต่ผลดังกล่าวยังไม่ถึงเป้าหมายที่ต้องการคือระดับมากที่สุด ทั้งอาจเนื่องมาจาก สภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะที่คล้ายกันอันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนทางการเมือง เปลี่ยนผู้รับผิดชอบการศึกษาบ่อยครั้ง ทำให้นโยบายเปลี่ยนแปลงตามผู้รับผิดชอบ ทำให้เกิดความไม่คงเส้นคงวาด้านนโยบายการศึกษา ก่อให้เกิดเป็นนโยบายรายวัน นอกจากนี้ยังมีงาน ขอความร่วมมือจากต่างสังกัดมากขึ้นตามลำดับ จนส่งผลกระทบสภาพการทำงานตามปกติของครู ที่ต้องมีภาระงานมากขึ้นที่ไม่ใช่การสอน บางครั้งกระทบต่อภาระการจัดการเรียนการสอน ทำให้ระบบงานต่างๆเกิดความคลาดเคลื่อน ร่วมถึงระบบการนิเทศด้วยก็ได้รับผลเช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้วการจัดระบบการนิเทศในสถานศึกษายังไม่เป็นระบบ ปัญหาที่ตามมากก็คือคุณภาพการจัดการเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินการอย่างเต็มแระสิทธิภาพ การนิเทศไม่สามารถดำเนินการช่วยยกระดับคุณภาพครูได้มากพอ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลการประเมินสภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศยังอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการศึกษาสภาพการนิเทศภายใน ควรกำหนดระยะเวลาในการศึกษาให้มากขึ้น และขอบเขตของประชากรให้กว้างขึ้น อาจจะพบข้อเด่นตลอดจนเกิดประสิทธิผลของรูปแบบมากขึ้น และเกิดผลดีต่อการพัฒนาครูมืออาชีพมายิ่งขึ้น จะเป็นหนทางที่เหมาะสมที่สุดในการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ตรงประเด็น

2. ในการนิเทศภายในผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญที่ปัญหาและความต้องการของครูเป็นหลัก และนำรูปแบบการนิเทศไปใช้แก้ปัญหาให้ตรงจุดโดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนของครู และเน้นที่โรงเรียนเป็นสำคัญ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักการบริหาร และรูปแบบการนิเทศครู ไปใช้ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโดยนำหลักกัลยาณมิตรนิเทศ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอศรีรัตนะที่มีประสิทธิผล เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในแต่ละกรณี และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ควรมีการวิจัยวิธีการนิเทศที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอศรีรัตนะ ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุกต์ไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดในการนิเทศภายใน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553).*กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553.* กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558 – พ.ศ. 2559.* กรุงเทพฯ: พริกหวาน.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสน์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

รักพงษ์ บุญศิริ. (2559). *รูปแบบการนิเทศภายในด้านวิชาการเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก* (ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

รุ่งรัชชดา เวหะชาติ.(2550). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.

วชิรา เครือคำอ้าย และ ชวลิต ขอดศิริ. (2562).การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่.*วารสารสมาคมนักวิจัย, 24*(1), 121–135.

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนนท์. (2551).*การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 10*(พิเศษ), 73–88.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภณ์. (2555). *ความเป็นครูมืออาชีพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Madison, L. A. *"The Effect of Supervisor Level of Authority and Leadership Style on Element School climate and Teachers Job Satisfaction*(Ph.D. Dissertation). State university of New Jersey.

Moore, W. G. (2000). *The Supervision and Evaluation of High school Principals as Described by Central Office Administrators* (Ph.D. Dissertation). University of Oklahoma.

Wiles, J & Bondi, J. (2004). *Supervision: A Guide to Practice.* (6th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.